

17. septembrī, ejot pretim rudenim, ICOM Latvija dalībnieku grupa devās iepazīties ar Vidzemes kultūrvietām – muzejiem, pilīm, muižām. Pašvaldību pārziņā esošajām un privātajām, lai uzzinātu, kā dzīvo un darbojas kultūras mantojumu saglabātāji ekstremālos apstākļos. Kas ir mainījies pēdējo divu gadu laikā? Vai pandēmija sev līdzi atnesusi tikai negatīvas atsaucis, vai tomēr ir arī pozitīvas iezīmes?

Rankas muiža ir privāta kultūras iestāde, kas pieder latviešu ģimenei, kura pirms daudziem gadiem pieņēma lēmumu – sakopt kādu Latvijas kaktiņu, kurš padomju laikos bija pārvērstis par izgāztuvi. Ģimenei saimniekojot un bez Eiropas Savienības projektu naudas piesaistes, izdevies atjaunot vairākas muižas ēkas, kurās iekārtotas pasākumu zāle, bibliotēka, kafējnīca, viesu numuri un no jauna izveidota vienīgā privātā kapela Latvijā, kas ir kardināla J. Pujata iesvētīta. Rankas muižas kungu māja ir iekonservēta un tuvākajā laikā nav plānota tās restaurācija. Visus lēmumus par Rankas muižas atjaunošanu un darbību muižas saimnieki pieņem koleģiāli. Pēdējo divdesmit gadu laikā Rankas muiža no drupām atdzimusi par sakārtotu un kulturālu vietu, apliecinot, ka ar smagu darbu un lielu entuziasmu iespējams panākt kvalitatīvu rezultātu, kuru, ierobežotas ceļošanas laikā, vietējie iedzīvotāji iekļāvuši savos brīvdienų ceļvežos.

Druvienas pagasta pārvaldes pārziņā esošajai Druvienas vecajai skolai ir savs šarms un aura, tomēr nepamet sajūta, ka vecā skola un muzejs būtu pelnījuši atjaunotni un ekspozīcijas telpu, atbilstoši 21. gadsimta prasībām ne tikai apmeklētājiem, bet arī muzeja speciālistiem. Druvienas skolas ekspozīcija stāsta par slavenajiem Druvienas cilvēkiem: Jāni Poruku, Kārli Egli, Rūdolfu Egli, Jūliju Straumi un Jāni Straumi. Muzejā iespējams ielūkoties 19. gadsimta beigu skolas klasē ar katedru, piecvietīgiem soliem, kā arī apskatīt skolēnu guļamistabas un maizes lādišu kambari. Lai arī ar viena speciālista ieinteresētību savā darbā pietiek, lai muzejs darbotos, tomēr, ņemot vērā, speciālistu biežo maiņu, nepieciešama muzeja ciešāka un uzstājīgāka sadarbība ar vietējo pašvaldību.

Vecgulbenes muižas kompleksā atrodas Gulbenes novada vēstures un mākslas muzejs, kas šobrīd piesaista apmeklētāju uzmanību ar izstādi “Divi Jūliji” par novadnieku – mākslinieku Jūlija Straumes un Jūlija Madernieka dzīvi un daiļradi. Muzeja speciālistu sadarbība ar Azerbaidžānas un Irānas tekstila speciālistiem vairāku gadu garumā devusi labus rezultātus, kas apskatāmi muzeja ekspozīcijā. Sākot ar latviešu mākslinieku metu un skiču izpēti līdz starptautiskai sadarbībai. Tāds ceļš ir noiets, pievēršot uzmanību diviem izciliem novadniekiem, caur viņu darbiem pētīt un izzināt ne tikai Latviju, bet pasauli.

Stāmerienas pils ir Gulbenes novada pašvaldības pārziņā, kas veikusi atjaunošanas un restaurācijas darbus pils fasādei, jumtam, logiem un atjaunojusi astoņu šķautņu stikla piramīdu jumtā virs galvenajām pils kāpnēm. Nepilnus divus gadus pils atvērta apmeklētājiem. Atvēršana sakrita ar pandēmijas laika sākumu, tādēļ pils darbinieki šobrīd nevar novērtēt, kā būtu, ja pili varētu apmeklēt visi ārzemju tūristi, kurus ieinteresētu Stāmerienas pils saimnieces Aleksandras fon Volfas laulības ar itāļu augstmani Dž. T. di Lampeduzu. Šobrīd speciālisti strādā ar vietējiem interesentiem, izstrādā pils interjera atjaunošanas plānus un cer uz pils kompleksa pilnīgu renovāciju.

Apskatītie Vidzemes muzeji un muižas dod augstvērtīgu un profesionālu koptēlu par kultūras mantojuma saglabāšanu, izpēti un eksponēšanu, lai tas būtu pieejams un uztverams ne tikai Latvijas iedzīvotājiem, bet, beidzoties pandēmijai, arī ārzemju tūristiem.

Antra Medne – ICOM Latvija valdes locekle